

MEANDRY HISTORII EKONOMII Adam Glapiński

Wstęp

Joan Robinson już prawie pół wieku temu stwierdziła, że rozróżnienie naukowej i nienaukowej metody w ekonomii, choć ważne, jest bardzo trudne, a być może pozostanie niemożliwe do zdefiniowania. Przytoczyła w związku z tym fragment z *Teorii uczuć moralnych* Adama Smitha, gdzie konfrontuje on ze sobą dwie przeciwstawne według niego profesje: matematyka i przyrodnika oraz poety. Najważniejsze różnice między nimi wynikają ze stopnia subiektywnego poczucia pewności własnych odkryć i dokonań, związanego ze sposobem postrzegania charakteru materii, którą się zajmują.

W ekonomii, i przeszłej, i współczesnej, znajdujemy zarówno ekonomistów, którzy są "całkowicie pewni, że ich odkrycia są prawdziwe", jak i tych, którzy "prawie nigdy nie mają pewności, że osiągnęli doskonałość". I jedni i drudzy dostają tzw. nagrodę Nobla, czasami nawet wspólnie (np. Friedrich A. von Hayek i Gunnar Myrdal).

Spis treści

Część I. SPÓR O METODOLOGICZNY STATUS EKONOMII I JEJ HISTORII

Rozdział I. Między matematyką a poezją

1. Ekonomia jako empiryczna nauka społeczna
2. Osobliwości nauk społecznych
3. Od ekonomii politycznej do prakseologii
4. Ekonomia normatywna i pozytywna

Rozdział II. Ekonomia aprioryczno-dedukcyjna i empiryczno-indukcyjna. Dwie filozofie i dwa programy badawcze

1. Dwa sposoby definiowania nauki ekonomii
2. Rozwój nurtu aprioryczno-dedukcyjnego
3. Rozwój nurtu empiryczno-indukcyjnego
4. Najbliższa przyszłość ekonomii

Rozdział III. Zagadnienie metody i programu badawczego historii myśli ekonomicznej

1. Nominalistyczny model uprawiania historii myśli ekonomicznej
2. Relacjonistyczny model uprawiania historii myśli ekonomicznej
3. Spór o metodę historii myśli ekonomicznej zapoczątkowany przez Methodenstreit w ekonomii
4. Historia myśli ekonomicznej a współczesna filozofia rozwoju nauki
5. Uwagi końcowe. Historia myśli ekonomicznej, historia ekonomii, konwencja

Rozdział IV. Wizja rozwoju czystej ekonomii

1. Koncepcja czystej ekonomii
2. Historia analizy ekonomicznej
3. Ekonomia rozumiejąca
4. Nowa sytuacja w myśli ekonomicznej

Część II. MYŚL EKONOMICZNA I ROZWÓJ HISTORIA PARADYGMATÓW

Rozdział V. Paradygmatyczna historia ekonomii. Problemy i warianty

Rozdział VI. Doktrynalne źródła europejskiej myśli ekonomicznej. Ateny i Jerozolima

Paradygmat normatywistyczno-pragmatyczny

Rozdział VII. Punkt wyjścia ekonomii pozytywnej. Pojęcie rozwoju u fizjokratów i klasyków

Paradygmat racjonalistyczno-obiektywistyczny

Rozdział VIII. Rozwój poza sferą zainteresowań ekonomii głównego nurtu. Marginalizm i keynesizm

Paradygmat pozytywistyczno-dedukcyjny

Rozdział IX. Próba zbliżenia czystej ekonomii do empirycznych procesów rozwojowych. Teoria cyklu i wzrostu oraz analiza porównawcza systemów

Paradygmat pozytywistyczno-dynamiczny

Rozdział X. Rozwój jako Deus ex machina. Szkoły historyczne i instytucjonalizm

Paradygmat historycystyczno-ewolucjonistyczny

Rozdział XI. Rozwój społeczny i ekonomiczny prowadzi do upadku kapitalizmu Max Weber, Werner Sombart, Joseph A. Schumpeter

Paradygmat historycystyczno-strukturalistyczny

Uwagi końcowe do części II

Część III. NORMATYWNA I POZYTYWNA MYŚL EKONOMICZNA

Uwagi wstępne

Rozdział XII. Empiryczna ekonomia normatywna. Europejski merkantylizm

1. Interwencjonizm versus liberalizm. Odwieczny spór
 2. Geneza kapitalizmu i merkantylizm
 3. Tło i ogólna charakterystyka merkantylizmu
 4. Główne zasady i cechy doktryny merkantylizmu
 5. Rozwój myśli merkantylistycznej. Merkantylizm wczesny i dojrzały
 6. Narodowe zróżnicowanie myśli merkantylistycznej
 7. Wieczny spór o miejsce merkantylizmu w historii myśli ekonomicznej
- Klasyki, John M. Keynes, Rent-seeking
8. Historyczne znaczenie merkantylizmu

Rozdział XIII. Metafizyczna ekonomia normatywna. Katolicka nauka społeczna

1. Współczesna katolicka nauka społeczna
2. Pozytywna ekonomia a normatywna etyka katolicka
3. Prymat pracy i wolności w myśli społecznej Jana Pawła II
4. Katolicka nauka społeczna w czasach upadku komunizmu i globalizacji

Rozdział XIV. Empiryczna ekonomia pozytywna. Schumpeterowska ekonomia ewolucyjna

1. Baza myślowa schumpeterowskiej ekonomii ewolucyjnej
2. Istota i znaczenie ekonomii ewolucyjnej
3. Współczesne ujęcie ewolucjonistyczne
4. Zjawisko rozwoju gospodarczego
5. Rozwój, kryzys, przedsiębiorczość
6. Zagadnienie rozwoju człowieka
7. Uwagi końcowe. Ekonomia pozytywna, ekonomia normatywna, ekonomia użyteczna

Bibliografia